

**PROFESIJAS STANDARTS
PACIENTU APRŪPE**

**VECMĀTES
PROFESIONĀLĀS KVALIFIKĀCIJAS PRASĪBAS**

1. Profesionālās kvalifikācijas nosaukums, kvalifikācijas līmenis, prasības izglītībai	
Vecmāte (Profesiju klasifikatora kods 1342 06)	Kvalifikācijas līmenis: Sestais profesionālās kvalifikācijas līmenis (6.PKL)
	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību: Nav specifisku prasību
2. Profesionālās kvalifikācijas daļas un profesionālās kvalifikācijas prasības attiecībā uz specializāciju un saistītu profesionālo kvalifikāciju	
Prasības attiecībā uz darba tirgū atpazīstamu kvalifikācijas daļu: (nav)	
Profesionālās kvalifikācijas specializācijas: Nav specializācijas	
Saistītās profesionālās kvalifikācijas, kvalifikācijas līmenis: Ginekologs, dzemdību speciālists (7.PKL)	
3. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu kopsavilkums	

Vecmāte ir ārstniecības persona, kas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei un holistiskās aprūpes principiem, nodrošina uz personu centrētu aprūpi, piedalās ārstniecībā, organizē un vada fizioloģiski noritošu grūtniecību, fizioloģiskas dzemdības un fizioloģiski noritošu pēcdzemdību periodu, veic veselu jaundzimušo un zīdaiņu aprūpi, piedalās sievietes reproduktīvās veselības uzturēšanā visos vecuma posmos, konsultē ģimeni pirmskonceptijas laikā un ģimenes plānošanas jautājumos. Vecmāte iesaistās primārās veselības aprūpes nodrošināšanā.

Izglīto sabiedrību un individuus, seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanā, ģimenes plānošanā un zīdīšanas veicināšanā. Veic profesionālās izglītības darbu.

Vecmāte strādā dažāda profila ārstniecības iestādēs un kā pašnodarbināta persona vai individuālais komersants veselības aprūpē, tajā skaitā pielietojot mūsdienu telemedicīnas un e-veselības iespējas.

Vecmātes profesionālie pienākumi un uzdevumi:

3.1. Vispārējās aprūpes nodrošināšana:

3.1.1. Veikt uz pierādījumiem balstītu veselības aprūpes procesu perinatālajā periodā un reproduktīvās veselības jomā ģimenei visā dzīves periodā;

3.1.2. Veikt individuālu centrētu veselības aprūpi;

3.1.3. Ievērot pacienta tiesības aprūpes procesā;

3.1.4. Veikt pacienta vispārējo aprūpi;

3.1.5. Veikt primāro veselības aprūpi;

3.1.6. Sniegt informāciju par imunizācijas noteiktajām vakcīnām;

3.1.7. Veikt pacienta stāvokļa novērtēšanu;

3.1.8. Sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību;

3.1.9. Veikt pacientu drošības un infekciju kontroles pasākumus vecmātes praksē;

3.1.10. Veikt aprūpes procesa dokumentēšanu.

3.2. Seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšana un profilakse vecmātes praksē:

3.2.1. Veicināt sabiedrības izpratni par seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanu, slimību profilaksi un veselīgu dzīvesveidu;

3.2.2. Iesaistīties bērnu un pusaudžu veselības izglītībā;

3.2.3. Iesaistīties valsts skrīninga programmās;

3.2.4. Konsultēt drošas kontracepcijas un ģimenes plānošanas jautājumos;

3.2.5. Iesaistīties sabiedrības seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanas politikas īstenošanā.

3.3. Antenatālās aprūpes nodrošināšana vecmātes praksē:

3.3.1. Vadīt fizioloģiski noritošu grūtniecību;

3.3.2. Lietot diagnostiskās metodes antenatālajā aprūpē;

3.3.3. Piedalīties patoloģiski noritošas grūtniecības uzraudzībā un ārstniecībā;

3.3.4. Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos aprūpes procesā.

3.4. Aprūpes nodrošināšana dzemdību procesā vecmātes praksē:

3.4.1. Vadīt un pieņemt fizioloģiskas dzemdības;

3.4.2. Piedalīties patoloģisku dzemdību aprūpē un ārstniecībā;

3.4.3. Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos dzemdību procesā.

3.5. Mātes un bērna aprūpes nodrošināšana pēcdzemdību periodā vecmātes praksē:

3.5.1. Vadīt pēcdzemdību aprūpi un fizioloģiski noritošu pēcdzemdību periodu;

3.5.2. Veikt pēcdzemdību vizītes;

- 3.5.3. Konsultēt par pašaprūpi, zīdīšanas fizioloģiju un drošu vidi jaundzimušajam;
- 3.5.4. Piedalīties patoloģiski noritoša pēcdzemdību perioda aprūpē un ārstniecībā;
- 3.5.5. Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos pēcdzemdību perioda aprūpes procesā.

3.6. Jaundzimušā un zīdaiņa aprūpe vecmātes praksē

- 3.6.1. Veikt vesela jaundzimušā un zīdaiņa aprūpi;
- 3.6.2. Veikt jaundzimušā primāro reanimāciju un stabilizāciju;
- 3.6.3. Aprūpēt priekšlaikus dzimušu un jaundzimušo ar medicīniskām komplikācijām;
- 3.6.4. Konsultēt un izglītēt jaundzimušā aprūpes un drošības jautājumos;
- 3.6.5. Veicināt zīdīšanas uzsākšanu un veicināšanu.

3.7. Aprūpes nodrošināšana grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā vecmātes praksē

- 3.7.1. Veikt aprūpi grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā;
- 3.7.2. Konsultēt sievieti un viņas ģimenei par psihoemocionālā atbalsta iespējām grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas laikā.

3.8. Klīniskās prasmes vecmātes praksē

- 3.8.1. Sagatavot pacientu diagnostiskajām un ārstnieciskajām procedūrām;
- 3.8.2. Laboratoriski izmeklējamā materiāla savākšana un rezultātu interpretēšana;
- 3.8.3. Veikt drošu zāļu ievadi;
- 3.8.4. Veikt brūču aprūpi;
- 3.8.5. Izvērtēt oksigenāciju pacientam;
- 3.8.6. Izvērtēt šķidruma un uztura uzņemšanu pacientam;
- 3.8.7. Veikt eliminācijas procesa nodrošinājumu klīniskās procedūrās;
- 3.8.8. Veikt pacientu ergonomisku imobilizāciju, mobilitāti un pārvietošanu.

3.9. Izglītošana un mūžizglītība vecmātes praksē:

- 3.9.1. Uzturēt profesionālo pilnveidi un mūžizglītību;
- 3.9.2. Izglītēt vecmātes un citus veselības aprūpes nozares profesionāļus;
- 3.9.3. Izglītēt vecmāšu studiju programmās studējošos;
- 3.9.4. Izglītēt sabiedrību;
- 3.9.5. Izglītēt pacientu un viņa ģimeni vecmātes praksē.

3.10. Aprūpes organizācijas un veselības vadības nodrošināšana vecmātes praksē:

- 3.10.1. Sekot vecmātes prakses un dzemdību palīdzības organizēšanas un nodrošināšanas kārtībai;
- 3.10.2. Novērtēt kvalitātes vadību, risku vadību un gadījumu vadību vecmātes praksē;
- 3.10.3. Novērtēt darba drošības un vides pārvaldību vecmātes praksē;
- 3.10.4. Attīstīt komunikācijas un līderības prasmes, darbojoties multidisciplinārā komandā vecmātes praksē;
- 3.10.5. Veicināt mentoringu vecmātes praksē;
- 3.10.6. Veicināt vecmātes profesijas identitāti un autonomiju;
- 3.10.7. Uzturēt reprezentatīvu profesijas tēlu;
- 3.10.8. Iesaistīties veselības aprūpes politikas pārmaiņu procesos;
- 3.10.9. Piedalīties profesionālo nevalstisko organizāciju darbā un aktivitātēs.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu un pienākumu izpildei nepieciešamās prasmes un attieksmes, PROFESIONĀLĀS zināšanas un kompetences

Nr.p.k.	Uzdevumi	Prasmes un attieksmes	Profesionālās zināšanas	Kompetences (kvalifikācijas līmenis	
4.1.Vispārējās aprūpes nodrošināšana:					
4.1.1	Veikt uz pierādījumiem balstītu veselības aprūpes procesu perinatālajā periodā un reproduktīvās veselības jomā ģimenei visā dzīves periodā.	Īstenot uz aktuālajiem pierādījumiem balstītu veselības aprūpi.	Veselība. Aktuālās sabiedrības veselības pamatnostādnes.	Spēja īstenot aktuālajos pierādījumos un vecmāšu zinību teorijās balstītu holistisku aprūpes procesu perinatālajā periodā un reproduktīvās veselības jomā ģimenei visā dzīves periodā.	6.LKI
		Lietot praksē vecmāšu zinību aprūpes teorijas.	Mātes un bērna veselības aprūpes politikas pamatprincipi un normatīvais regulējums.		
		Lietot veselības aprūpes teorijas vecmātes praksē.	Uz pierādījumiem balstītas vecmāšu zinību teorijas veselības aprūpē		
		Darboties atbilstoši cilvēciskās un profesionālās ētikas normām.	Veselības aprūpes teorijas. Ētikas principi veselības aprūpē. Holistiska veselības aprūpes prakse. Aprūpes process vecmātes praksē.		
4.1.2.	Veikt indivīda centrētu veselības aprūpi.	Ievērot sociālās, etniskās, reliģiskās un citas personības individuālās iezīmes, veicot veselības aprūpes procesu.	Sabiedrības veselības pamatnostādnes. Sociālā daudzveidība un vienlīdzības princips. Transkulturāla aprūpe.	Spēja īstenot uz indivīdu centrētu veselības aprūpi.	6.LKI
		Izmantot dažādas iedrošināšanas tehnikas.			

		Ievērot starpkultūru komunikāciju multikulturālā vidē.	Sociālās vienlīdzības pieeja. Uz indivīdu centrēts veselības aprūpes process. Pacienta aprūpe multikulturālā vidē. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Pacienta iedrošināšana, iesaistīšana aprūpē un pilnvarošana. Sabiedrības sociālās, reliģiskās, etniskās un citas personības un kopienu iezīmes. Starppersonu saskarsme veselības aprūpē.		
4.1.3.	Ievērot pacienta tiesības aprūpes procesā.	Ievērot pacienta tiesības un ētikas normas.	Tiesību zinātņu teorijas un jēdzieni veselības aprūpē. Cilvēktiesības vecmāšu praksē. Pacienta tiesības vecmāšu praksē. Bērnu aizsardzības normatīvie dokumenti. Ētika veselības aprūpe Konfidencialitāte.	Spēja nodrošināt pacienta tiesību ievērošanu veselības aprūpes procesā.	6.LKI
		Nodrošināt konfidencialitāti profesionālajā darbībā.			

4.1.4.	Veikt pacienta vispārējo aprūpi.	Novērtēt pacienta veselības stāvokli.	Aktuālie normatīvie akti pacientu aprūpē. Pacienta aprūpes izvērtēšana un rīcības plāns. Subjektīvais un objektīvais veselības stāvoklis.	Spēja atbildīgi nodrošināt pacienta vispārējo aprūpi, ievērojot privātumu, precizitāti un empātiju.	
		Noteikt pacienta aprūpes diagnozes.			
		Plānot pacienta aprūpes procesu, nepieciešamības gadījumā, koriģēt to.			
		Nodrošināt komfortablu un drošu vidi pacientam.			
		Veikt darbības pacienta higiēnas un komforta nodrošināšanai.			
		Veikt klīniskās procedūras pacienta higiēnas nodrošināšanai.			
		Veikt pacienta pozicionēšanu un pārvietošanu.			
4.1.5.	Veikt primāro veselības aprūpi.	Noteikt pacienta aprūpes diagnozes un tālāko rīcības taktiku.	Primārās veselības aprūpe un saistīto zinātņu teorijas un jēdzieni. Pacienta aprūpes process primārā aprūpē. Aktuālie normatīvie regulējumi primārajā veselības aprūpē. Inovācijas primārajā veselības aprūpē.	Spēja veikt pacienta primāro veselības aprūpi.	6.LKI
		Pielietot skrīninga metodes pacientu aprūpē.			
		Veikt nosūtījumu izrakstīšanu uz analīzēm, izmeklējumiem un pie speciālista.		Spēja lietot skrīninga metodes pacienta aprūpē.	6.LKI

			Aktuālās skrīninga metodes primārajā veselības aprūpes posmā; dzemdes kakla vēža, taisnās zarnas u.c. Pacienta aprūpes diagnozes un klasifikācija. Pacientam nepieciešamās aprūpes izvērtēšana. Ārstniecības personas un pacienta sadarbība un mijiedarbība.		
4.1.6.	Sniegt informāciju par imunizācijas noteiktajām vakcīnām.	Informēt par valstī noteiktām imunizācijas vakcīnām dažādām pacientu grupām.	Imunizācijas jēdziens. Aktuālais normatīvais regulējums un nostādnes sabiedrības imunizācijā. Pieaugušo un ģimenes pedagoģija un psiholoģija. Konsultēšanas principi primārajā aprūpē. Vakcinācijas kalendārs dažādām pacientu vecuma grupām.	Spēja atbildīgi informēt par imunizācijas kalendārā noteiktajām vakcīnām.	6.LKI
		Informēt par imunizācijas kalendārā noteiktajām vakcīnām bērna pirmajā dzīves gadā, par iespējamām blaknēm.			
4.1.7.	Veikt pacienta stāvokļa novērtēšanu.	Veikt vitālo funkciju rādītāju noteikšanu un izvērtēšanu.	Tehnoloģijas un metodes pacienta vitālo rādītāju noteikšanai. Vitālo funkciju rādītāji vecmātes praksē. Palpācijas metode. Perkusijas metode.	Spēja precīzi un atbildīgi veikt pacienta stāvokļa novērtēšanu.	6.LKI
		Veikt antropometrisku datu noteikšanu un izvērtēšanu.			
		Lietot auskultācijas metodi veselības aprūpē.			

		Veikt subjektīvo un objektīvo pacienta datu ievākšanu un izvērtēšanu.	Inspekcijas metode. Auskultācijas metode, auskultācija dzemdniecībā. Ekspresdiagnostikas testi. Antropometrisko dati. Laboratoriskās izmeklēšanas metodes. Subjektīvais un objektīvais veselības stāvoklis. Dažādu ekspress diagnostikas testi. Dažādas tehnoloģijas vitālo rādītāju noteikšanai.		
4.1.8.	Sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību.	Veikt vitālo funkciju monitorēšanu un novērtēšanu.	Sirds ritma traucējumi/aritmijas Katastrofu situācijas.	Spēja operatīvi sniegt pacientam neatliekamo medicīnisko palīdzību, tai skaitā katastrofu situāciju gadījumos. Spēja pielietot pieaugušo un bērnu pamata atdzīvināšanas algoritmu. Spēja pielietot pieaugušo un bērnu paplašinātos atdzīvināšanas algoritmus.	6.LKI
		Pielietot pieaugušo un bērnu pamata atdzīvināšanas algoritmu.	Individuālās aizsardzības līdzekļi toksikoloģisku un radioloģisku katastrofu gadījumā.		6.LKI
		Pielietot pieaugušo un bērnu paplašinātos atdzīvināšanas algoritmus.	Neatliekamā medicīniskā palīdzība dažādu etioloģiju asiņošanas, politraumu gadījumā.		6.LKI
		Pielietot neatliekamās medicīniskās palīdzības algoritmus visu vecumu pacientu grupām.	Prasības ārstniecības personas darbībai katastrofu un neatliekamo situāciju gadījumā. Šoku veidi un komas.		6.LKI

		Sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību katastrofu situāciju gadījumos.	Elpošanas nepietiekamība. Neatliekamā medicīniskā palīdzība pacientiem, kuri cietuši radiācijas iedarbības rezultātā. Rīcība katastrofu situācijās. Neatliekamā medicīniskā palīdzība veselībai un dzīvībai kritiskās situācijās. Neatliekamā medicīniskā palīdzība un katastrofu medicīna. Neatliekamajā medicīniskajā palīdzībā lietojamie medikamenti. Defibrilatora/automātiskā ārējā defibrilatora lietošana kardiopulmonālās reanimācijas laikā. Neatliekamā medicīniskā palīdzība akūtu sāpju gadījumā. Neatliekamā medicīniskā palīdzība grūtniecības un dzemdību laikā.		
4.1.9.	Veikt pacientu drošības un infekciju kontroles pasākumus vecmātes praksē.	Nodrošināt higiēnas un epidemioloģiskā plāna izpildi.	Epidēmiskais process. Aktuālās PVO vadlīnijas par profilakses un pretepidēmijas pasākumiem veselības aprūpes darbā. Sabiedrības veselības aktuālās pamatnostādnes valstī. Bioloģiskie riska faktori.	Spēja atbildīgi veikt pacientu drošības un infekciju kontroles pasākumus vecmātes praksē.	6.LKI
		Organizēt profilakses un pretepidēmijas pasākumus veselības aprūpes darbā.			
		Nodrošināt aseptiku un antiseptiku vecmātes praksē.			

			Mikrobioloģiskā drošība. Darba vides un pacientu drošība. Individuālo aizsardzības līdzekļu lietošana. Roku higiēna. Infekciju kontroles process. Dezinfekcijas un sterilizācijas metodes.		
		Nodrošināt infekciju slimību uzraudzību, profilaksi un to ierobežošanu vecmātes praksē.			
		Nodrošināt pacientu drošību..			
		Pielietot infekcijas uzraudzības komandas un iekšējās kontroles nodrošināšanas principus.			
		Nodrošināt izolācijas pasākumus dažādu infekciju gadījumā.			
		Novērtēt darba vides riska faktorus.			
4.1.10.	Veikt aprūpes procesa dokumentēšanu.	Analizēt, sakārtot un dokumentēt iegūto informāciju. Lietot aktuālās E-veselības un citas aktuālās sistēmas vecmātes praksē. Izmantot rīkus, lai veidotu, saprastu un droši nodotu sarežģītu informāciju.	Aktuālie likumdošanas akti nozarē. Dokumentācijas lietvedības kārtība. Interneta iespējas un izmantošanas juridiskie un ētiskie principi, potenciālie riski, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus (e-pastu, tīkla rīkus) darbam, atpūtai, informācijas pārraidei un sadarbībai tīklā, mācībām, pētījumiem un privātajām vajadzībām. Pacienta tiesības, konfidencialitāte. Personas datu aizsardzība.	Spēja precīzi veikt aprūpes procesa dokumentēšanu atbilstoši likumdošanas aktos noteiktajai kārtībai.	6.LKI

4.2. Seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšana un profilakse vecmātes praksē:					
4.2.1.	Veicināt sabiedrības izpratni par seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanu, slimību profilaksi un veselīgu dzīvesveidu;	Veicināt ģimenes locekļu sadarbību un līdzestību seksuālās un reproduktīvās veselības jomā, kā arī nepieciešamā atbalsta un palīdzības organizēšanā.	Cilvēka seksualitātes sociokulturālie aspekti vecmātes praksē. Ģimenes jēdziens. Sieviešu un vīriešu anatomija un fizioloģija, kas saistīta ar reprodukciju un seksuālo attīstību. Uz pierādījumiem balstīts skrīnings attiecībā uz reproduktīvo orgānu vēzi un citām veselības problēmām, diabētu, hipertensiju, vairogdziedzera slimībām. Mātes un bērna aprūpe pirmajā dzīves gadā. Valsts un pašvaldības atbalsta institūts.	Spēja veicināt izpratni par sabiedrības seksuālo un reproduktīvo veselību. Spēja radoši veicināt preventīvus veselības veicināšanas pasākumus.	6.LKI
		Veicināt valsts un sabiedrības izpratni par nepieciešamo infrastruktūru, likumisko aizsardzību, fizisko un emocionālo atbalstu ģimenei reproduktīvajā periodā.			6.LKI
		Informēt indivīdu un sabiedrību par slimību profilaksi, izplatību, cēloņiem un saslimstību veicinošiem faktoriem.			
		Piedalīties komunikācijā masu saziņas līdzekļos par sabiedrībā aktuālajām veselības tēmām.			

4.2.2.	Iesaistīties bērnu un pusaudžu veselības izglītošanā.	Prast izglītēt bērnus, pusaudžus un jauniešus seksuālās un reproduktīvās veselības jomā.	Bērnu un pusaudžu psiholoģija. Cilvēka attīstības posmi bērnībā un jaunībā. Pašvadītās mācīšanās pieeja. Pedagoģijas metodes veselības aprūpē.	Spēja inovatīvi un atbildīgi izglītēt pusaudžus un jauniešus seksuālās un reproduktīvās veselības jomā.	6.LKI
		Sadarboties ar valstiskām un nevalstiskām institūcijām, lai veicinātu bērnu un pusaudžu veselīgu uzvedību un veselību veicinošas infrastruktūras attīstību.	Aktuālās pamatnostādnes seksuālā un reproduktīvā veselībā. Pusaudžu reproduktīvā veselība. Iedrošināšanas veidi.		
		Ievērot cilvēktiesību, sieviešu un bērnu, pacientu tiesību un dzimumu līdztiesību normas.			
4.2.3.	Iesaistīties valsts skrīninga programmās.	Pārzināt sabiedrības reproduktīvās un seksuālās veselības skrīninga izmeklēšanas metodes, to pielietojumu un ieguvumus.	Slimību profilakse. Sabiedrības informēšana veselības veicināšanā plašsaziņas līdzekļos. Komunikācija ar indivīdiem un institūcijām.	Spēja informēt par aktuālajām valsts skrīninga programmām.	6.LKI
		Prast rekomendēt indivīdam atbilstošas skrīninga izmeklēšanas metodes (dzemdes kakla vēža, krūšu, taisnās zarnas			

		u.c., valstī noteikto, reproduktīvās veselības onkoloģisko saslimšanu skrīninga iespējas).			
4.2.4.	Konsultēt drošas kontracepcijas un ģimenes plānošanas jautājumos.	Konsultēt par kontracepcijas iespējām ģimenes plānošanas nolūkos.	Reproduktīvās veselības aktuālās pamatnostādnes. Veselīgs dzīvesveids un potenciāli kaitīgie faktori. Seksuāli transmisīvās saslimšanas. Kontracepcijas veidi. Kontraceptīvās manipulācijas. Gatavošanās grūtniecībai. Neauglības cēloņi. Neauglības ārstēšanas metodes. Slimību ietekme uz auglību.	Spēja konsultēt ģimenes plānošanā un veikt kontraceptīvās manipulācijas, veicot kontraceptīvo līdzekļu ievietošanas un izņemšanas procedūras.	6.LKI
		Izrakstīt kontracepcijas līdzekļus ģimenes plānošanas nolūkā.			
		Pārzināt etnisko, multikulturālo un seksuālo īpatnību ietekmi uz ģimenes struktūras lēmumiem.			
		Konsultēt sievieti un viņas ģimeni par dzīves kvalitātes uzlabošanas iespējām reproduktīvajā periodā, vadoties pēc viņas vajadzībām.			
		Sniegt pirms grūtniecības konsultācijas dzīvesveida un grūtniecības riska faktoru izvērtēšanai.			
		Informēt par auglības pazīmēm.			

		Atpazīt un novērtēt neauglības ārstēšanas nepieciešamību.			
4.2.5.	Iesaistīties sabiedrības seksuālās reproduktīvās veselības veicināšanas politikas īstenošanā. un	Izprast mātes un bērna veselības aprūpes pamatprincipus valstī un pasaulē.	Mātes un bērna veselības aprūpes pamatprincipi valstī un pasaulē. Sadarbības iespējas ar valsts un nevalstiskajām organizācijām reproduktīvās veselības, sieviešu un bērnu tiesību jautājumos. Vardarbības atpazīšana un tālākā rīcība. Sadarbība ar nozares un starpnozaru speciālistiem. Sadarbības iespējas ar valstiskām un nevalstiskām organizācijām.	Spēja iesaistīties sabiedrības seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanas politikas īstenošanā. Spēja atpazīt vardarbību un rīkoties atbilstoši normatīvajos likumdošanas aktos noteiktai kārtībai.	6.LKI
		Sadarboties ar valsts un nevalstiskajām organizācijām reproduktīvās veselības, sieviešu un bērnu tiesību jautājumos, atpazīt vardarbību.			6.LKI
		Īstenot ģimenes aprūpes nodrošināšanu fiziskā, emocionālā, sociālā, epidemioloģiskā un kultūrvides kontekstā.			
		Veicināt sievietes ģimeni un piederīgos iesaistīties drošas mātes un bērna veselības aprūpes īstenošanā.			
		Piedalīties komunikācijā masu saziņas līdzekļos par sabiedrībā aktuālajām veselības tēmām.			

		Sadarboties ar valstiskām un nevalstiskām institūcijām, lai veicinātu sabiedrības veselīgu uzvedību un veselību veicinošas infrastruktūras attīstību.			
4.3. Antenatālās aprūpes nodrošināšana vecmātes praksē					
4.3.1.	Vadīt fizioloģiski noritošu grūtniecību.	Grūtnieču izmeklēšana, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.	Antenatālās aprūpes programma. Mātes un bērna veselības aprūpes politikas aktualitātes.	Spēja autonomi nodrošināt grūtnieču aprūpes procesa nepārtrauktību, ievērojot holistiskas aprūpes principus un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas un pētījumus nozarē.	6.LKI
		Izprast un precīzi ievākt anamnēzi par ģimenes reproduktīvo veselību, pārmantojamām saslimšanām, iepriekšējām grūtniecībām un izvērtēt fiziskās un garīgās veselības anamnēzi. Patstāvīgi sastādīt aprūpes plānu, izvērtēt grūtniecības norisi, identificēt iespējamus riskus, kaitīgos faktorus.	Holistiskas aprūpes principi un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas antenatālās aprūpes vadīšanā. Mātes un bērna veselības aprūpes kvalitātes kritēriji/indikatorī. Sievietes fizioloģija grūtniecības laikā. Augļa augšana un attīstība. Reproduktīvā veselība un to ietekmējoši raksturlielumi. Sievietes uzturs un aktivitātes grūtniecības laikā. Preeklamsijas pazīmes. Eklamsijas pazīmes. Gestācijas diabēta pazīmes. Ārpusdzemdes grūtniecība. Perinatālā psiholoģija. Ģimenes psiholoģija.		

		Veikt grūtnieces specifisko izmeklēšanu.	Aktuālās pamatnostādnes un reglamentējošie dokumenti antenatālajā aprūpē. Grūtnieču aprūpes process, aprūpes diagnozes, izvērtēšana, aprūpes dokumentēšana. Skrīningizmeklējumu interpretēšana. Grūtnieces un dzemdētājas tiesības. Fizioloģiska grūtniecība. Grūtniecības aprūpes plāna koriģēšana. Augļa stāvokļa noteikšana ar monitorēšanas metodēm. Leopolda paņēmieni. Gravidogramma. Ultrasonogrāfijas izmeklējumi. Kritiskā domāšana un problēmu risināšana. Veselības veicināšana grūtniecības laikā. Grūtniecības aprūpes plāna koriģēšana. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Aprūpes teorijas vecmāšu zinībās.		
		Nepieciešamības gadījumā, norīkot grūtnieci pie citiem speciālistiem.			

4.3.2.	Lietot diagnostiskās metodes antenatālajā aprūpē.	Pielietot I un II trimestra skrīninga algoritmu, nodrošinot savlaicīgu un pareizu pielietojumu un interpretāciju.	Diagnostiskās metodes riska grupu identificēšanai. Tehnoloģijas un zinātniskie sasniegumi veselības aprūpē. Medicīniskās tehnoloģijas diagnostikā. Aktuālās laboratoriskās izmeklēšanas metodes. Normatīvie akti par dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtību. Grūtnieču aprūpes process zema un augsta riska grūtniecībā. Normatīvie akti par dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtību. Augļa stāvokļa novērtēšanas metodes. Skrīningizmeklējumu interpretēšana. Leopolda paņēmieni. Gravidogramma. Ultrasonogrāfijas izmeklējumi. Riski un to novēršana grūtniecības, dzemdību un pēcdzemdību laikā. Pazīmes, kas liecina par grūtniecības pārtraukšanās draudiem.	Spēja nodrošināt aprūpi dažāda riska grupas grūtniecēm, rīkoties kritiskā stāvoklī, sadarbojoties ar citiem speciālistiem.	6.LKI
		Lietot I, II un III trimestra ultrasonogrāfijas algoritmu.			
		Veikt nosūtījumu izrakstīšanu uz analīzēm, izmeklējumiem un speciālistiem.			
		Veikt Darba nespējas lapu izrakstīšanu saistībā ar grūtniecības un pēcdzemdību perioda norisi.			
		Lietot grūtniecības periodā noteiktos laboratoriskos un citus izmeklējumus un mērījumus, interpretēt iegūtos rezultātus, papildus izmeklējumus.			
		Atpazīt kritisku stāvokli antenatālās aprūpes laikā.			

		Rīkoties akūtu ārkārtas situāciju laikā.	Antenatālā aprūpe kritiskā stāvoklī. Akūtu ārkārtas situāciju pazīmes: asiņošana, dzemdes plīsums, krampji un sepse. Grūtniecības aprūpes plāna koriģēšana.		
		Sekot aktuālo medicīnisko tehnoloģiju un zinātnisko sasniegumu attīstībai, pielietot tās.			
4.3.3.	Piedalīties patoloģiski noritošas	Prast izvērtēt riskus grūtniecības norisē.	Grūtnieču aprūpes process augsta riska grūtniecībā.	Spēja piedalīties patoloģiski noritošas grūtniecības uzraudzībā	6.LKI

	grūtniecības uzraudzībā un ārstniecībā.	Atpazīt patoloģisku un kritisku stāvokli antenatālās aprūpes laikā.	Normatīvie akti par dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtību. Augļa stāvokļa novērtēšanas metodes. Skrīningizmeklējumu interpretēšana. Pazīmes, kas liecina par grūtniecības pārtraukšanās draudiem. Antenatālā aprūpe kritiskā stāvoklī. Komandas darba principi.	un ārstniecībā komandas darbā.	
4.3.4.	Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos aprūpes procesā.	Iesaistīt grūtnieci un viņas ģimeni dialogā par aktuālākajām problēmām, vēlmēm, veicinot izpratni un nodrošinot komfortu, respektējot grūtnieces un viņas ģimenes viedokli.	Veselīgs uzturs. Aktuālās sabiedrības veselības veicināšanas pamatnostādnes. Veselības uzvedība. Grūtniecei un auglim labvēlīgas aktivitātes. Kaitīgo ieradumu ietekme uz augļa attīstību.	Spēja izglītēt grūtnieces un viņu tuviniekus ar grūtniecību saistītos jautājumos. Spēja veicināt līdzestību aprūpes procesā.	6.LKI 6.LKI

		Sniegt izsmelšu, uz pierādījumiem balstītu informāciju jautājumos, kas veicina veselību un bērna attīstību grūtniecības laikā un kas apdraud vai varētu apdraudēt grūtniecību.	Grūtnieces sociālās garantijas un tiesības. Normatīvie akti par dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtību. Dabisko dzemdību priekšrocības. Sagatavošanās dzemdībām. Dzemdību gaita. Partnera atbalsta veidi. Dzemdību veidi. Ģimenes dzemdības. Plānveida ārpus stacionāra dzemdības. Manipulācijas dzemdību laikā. Pazīmes, kas liecina par grūtniecības pārtraukšanās draudiem. Vardarbības atpazīšana vecmātes praksē antenatālajā aprūpē. Grūtnieces un dzemdētājas tiesības. Psihoemocionāla atbalsta sniegšana perinatālās veselības aprūpē. Grūtnieces mentālie riski. Priekšstati par veselību.		
		Sniegt informāciju par veselīgu dzīvesveidu, tajā skaitā- par veselīgu uzturu, atteikšanos no kaitīgiem paradumiem (alkohols, cigaretes, narkotikas), ārsta-speciālista konsultācijas nepieciešamību.			
		Atpazīt grūtnieces mentālos riskus.			

		Veicināt grūtniecei drošības sajūtu.			
		Veicināt psihoemocionālu saikni grūtniecei ar augli.			
		Iedrošināt ģimeni iesaistīties grūtnieces psihoemocionālā atbalstā.			
4.4. Aprūpes nodrošināšana dzemdību procesā vecmātes praksē					
4.4.1.	Vadīt un pieņemt fizioloģiskas dzemdības.	Nodrošināt un veikt uz aktuālajiem pierādījumiem un rekomendācijām balstītu fizioloģisku dzemdību aprūpi, izmantojot aktuālās medicīnas tehnoloģijas.	Ģimenes savstarpējās attiecības un vajadzības dažādos dzīves posmos. Ģimenes psiholoģija. Mātes un bērna veselības aprūpes kvalitātes kritēriji/indikatori.	Spēja vadīt un veikt fizioloģiski noritošu dzemdību aprūpi, ievērojot holistiskas aprūpes principus un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas un pētījumus nozarē.	6.LKI
		Iedrošināt sievietei visā fizioloģisku dzemdību procesā.	Perinatālā psiholoģija. Terapeitiskā komunikācija. Jaundzimušā fizioloģija (neonatoloģija).		
		Veicināt dzemdību darbības progresu atbilstoši sievietes un augļa labsajūtas izmaiņām.	Holistiskas aprūpes principi un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas dzemdību vadīšanā. Uz pierādījumiem balstīta dzemdību aprūpes politika un vadlīnijas. Sievietes un augļa fizioloģija dzemdību laikā.		

		Pieņemt dzemdības augļa galvas priekšguļas gadījumā.	Augļa labsajūtas vērtēšanas metodes. Ētikas principi un aktuālie normatīvie regulējumi nozarē. Vecmāšu zinību teorijas. Sāpju psihofizioloģija, sāpju novērtēšana, sāpju menedžments, farmakoloģiskās un nefarmakoloģiskās atsāpināšanas metodes.		
		Pieņemt daudzaugļu dzemdības augļu galvas priekšguļas gadījumā.	Dzemdību procesu ietekme uz jaundzimušo. Jaundzimušā fizioloģija. Aktuālās nostādnes dzemdību aprūpē.		
		Pieņemt dzemdības augļa iegurnā priekšguļas gadījumā.	Aktuālās vadlīnijas un tehnoloģijas sievietes un augļa monitorēšanai dzemdību procesā. Dzemdību ceļu veseluma pārbaude un.		
		Pieņemt vaginālas dzemdības pēc ķeizargrieziena operācijas.	1. un 2. pakāpes plīsumu un sašūšana. Psihoemocionālais atbalsts dzemdībās.		
		Vadīt dzemdību placentāro periodu.	Zīdīšanas uzsākšanas fizioloģija. Jaundzimušā stāvokļa novērtēšana. Apgares skala. Vesela jaundzimuša bērna izskats un uzvedība.		

		Novērtēt asins zudumu dzemdībās.	Izaugsme un attīstība pirmajā dzīves nedēļā un mēnesī. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Jaundzimušā pārejas jeb robežstāvokli. Jaundzimušā adaptācija dzīvei ārpus dzemdes. Jaundzimušā sirds darbības un elpošanas izmaiņas adaptācijas periodā dzīvei ārpus dzemdes. Iedrošināšana. Fizioloģisku dzemdību aprūpes rezultātu izvērtēšanas iespējas un metodes.		
		Veikt asiņošanas profilaksi.			
		Veikt placentas manuālo izdalīšanu.			
		Pārbaudīt placentas un apvalka stāvokli.			
		Nodrošināt mātei un jaundzimušajam drošu un komfortablu vidi pirmajās divās stundās pēc dzimšanas.			
		Veikt sievietes un jaundzimušā aprūpi agrīnajā pēcdzemdību periodā.			
4.4.2.	Piedalīties patoloģisku dzemdību aprūpē un ārstniecībā.	Identificēt dzemdību riskus un agrīnus neatliekamus stāvokļus dzemdībās.	Operatīvas vaginālas dzemdības – augļa vakuumesktrācija, stangu dzemdības. Ķeizargrieziena operācija.	Spēja asistēt ārstam ginekologam, dzemdību speciālistam, patoloģiskās dzemdībās. Spēja veikt efektīvu dalību komandas darbā	6.LKI
		Aizpildīt un analizēt Agrīnas trauksmes skalu dzemdniecībā (ATSD).			6.LKI

		Pārzināt un prast pielietot aktuālās medicīnas tehnoloģijas, asistējot ārstam patoloģisku dzemdību aprūpē.	Komplikācijas dzemdībās un agrīnajā pēcdzemdību periodā un to ārstēšana. Sievietes sagatavošana operatīvām dzemdībām. Kritisko situāciju pārvaldība dzemdībās. Kritisko situāciju prasmju apmācības programmas dzemdību procesam. Placentas un apvalku aizture. Nepamatotas iejaukšanās fizioloģiskā dzemdību procesā un bērna dzimšanā sekas. Dzemdību progresā pazīmes un dzemdētājas uzvedība. Intrauterīnā un primārā jaundzimušā reanimācija. Intranatālās komandas rīcība neatliekamās situācijās dzemdniecībā; šaubīga un patoloģiska augļa sirdsdarbība, preeklampsija, eklampsija, asiņošana dzemdībās un agrīnajā pēcdzemdību periodā, krampji, smagi slima grūtniece/dzemdētāja, nabassaites izkrišana, plecu distocija. Sievietes sagatavošana operatīvām dzemdībām un vecmātes pienākumi asistējot. Dažādas tehnoloģijas okseginācijas nodrošināšanā.	patoloģisku dzemdību aprūpē, pielietojot aktuālos aprūpes protokolus t.s. neatliekamās situācijās dzemdībās.	
		Asistēt ginekologam – dzemdību speciālistam operatīvās dzemdībās.			
		Veikt efektīvu dalību komandas darbā patoloģisku dzemdību aprūpē, pielietojot aktuālos aprūpes protokolus, tajā skaitā, neatliekamās situācijās dzemdībās.			
		Veikt sievietes un viņas dzemdību partnera psihoemocionālo atbalstu patoloģisku dzemdību aprūpē.			

		Veikt sievietes un viņas dzemdību partnera psihoemocionālo atbalstu patoloģisku dzemdību aprūpē.	Medikamentu administrēšanas normatīvais regulējums. Komandas darbs neatliekamās situācijās dzemdniecībā.		
		Sagatavot dzemdētāju operatīvām vaginālām dzemdībām.			
		Sagatavot dzemdētāju ķeizargrieziena operācijai.			
		Sagatavot dzemdētāju dzemdes dobuma pārbaudei.			
		Nodrošināt pacientei un viņas partnerim iespēju atvadīties no bērna.			
4.4.3.	Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos dzemdību procesā;	Veikt sievietes un viņas plānotā dzemdību partnera informēšanu par dzemdību procesu, zīdīšanas uzsākšanu un jaundzimušā aprūpi.	Relaksācijas un iedrošināšanas paņēmieni dzemdībās. Pedagoģijas principi ģimenes izglītošanā.	Spēja veicināt sievietes un viņas dzemdību partnera līdzestību un atbildību dzemdību procesā.	6.LKI

		Informēt sievieti un viņas dzemdību partneri par psiho emocionāla atbalsta nepieciešamību un realizācijas iespējām visā dzemdību procesā.	Dzemdību partnera iesaistes iespējas, aprūpes procesā pierādījumos balstītā informācijā. Faktori, kas kavē dzemdību progresu. Psihoemocionālais atbalsts dzemdībās. Iedrošināšana.		
		Informēt sievieti un viņas dzemdību partneri par “ādā āda” kontakta fizioloģiskajiem efektiem un dzemdību partnera iespējām atbalstīt sievieti dzemdību procesā un iespējām piedalīties vesela jaundzimušā aprūpē, pielietot tās.			
		Veikt sievietes un viņas dzemdību partnera informēšanu un iedrošināšanu par sievietes fizioloģiskajām spējām dzemdību procesā.			
4.5. Mātes un bērna aprūpes nodrošināšana pēcdzemdību periodā vecmātes praksē					
4.5.1.	Vadīt pēcdzemdību aprūpi un fizioloģiski noritošu	Aprūpēt sievieti un jaundzimušo agrīnajā pēcdzemdību periodā.	Aktuālās pamatnostādnes pēcdzemdību perioda vadīšanā.	Spēja nodrošināt pēcdzemdību aprūpi,	6.LKI

	pēcdzemdību periodu.	Veikt dzemdību ceļu apskati uzreiz pēc dzemdībām.	Holistiskas aprūpes principi un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas pēcdzemdību perioda vadīšanā. Mātes un bērna veselības aprūpes kvalitātes kritēriji/ indikatori. Asiņošanas profilakse. I un II pakāpes plīsumu sašūšanas tehnikas pēc dzemdībām, adekvāta atsāpināšana. Mātes fizioloģija pēcdzemdību periodā. Dzemdies invāzija. Laktācijas sākums. Starpenes-maksts audu sadzīšana. Diskomforts pēcdzemdību periodā un komforta pasākumi. Atpūtas, atbalsta un uztura nepieciešamība laktācijas uzsākšanai. Psiholoģiskās reakcijas uz mātes lomu. Pēcdzemdību komplikācijas. Kontracepcija pēc dzemdībām. Jaundzimušā fizioloģija Droša jaundzimušā un zīdaiņa pozicionēšana un handling metodes. Zarnu un urīnpūšļa funkcijas. Dzemdies augstums. Lohijas. Starpenes brūču šuvju dzīšana. Simfizes stāvoklis. Mazā iegurnā un apakšējo ekstremitāšu vēnu stāvoklis.	vadīt fizioloģiski noritošu pēcdzemdību periodu.	
		Sašūt I un II pakāpes plīsumus agrīnajā pēcdzemdību periodā.			
		Veikt sievietes un jaundzimušā aprūpi pēcdzemdību periodā, atpazīt pēcdzemdību komplikācijas riskus.			
		Veikt šuvju apstrādi pēc dzemdībām vai ķeizargrieziena.			
		Veikt jaundzimušā aprūpi, atpazīt veselības riskus un komplikācijas.			

			Kritiskā domāšana un problēmu risināšana.		
4.5.2.	Veikt pēcdzemdību vizītes.	Veikt nedēļnieces specifisko izmeklēšanu.	Aktuālie normatīvie dokumenti pēcdzemdību perioda vadīšanā. Aktuālās vadlīnijas fizioloģiska pēcdzemdību perioda vadīšanā un veselības risku atpazīšanā. Perinatālā psiholoģija. Ģimenes pedagogija un psiholoģija. Konsultēšanas principi pēcdzemdību periodā. Mātes un jaundzimušā fizioloģija pēcdzemdību periodā. Iedrošināšanas iespējas ģimenē sievietes un bērna veselības veicināšanai.	Spēja nodrošināt pēcdzemdību vizītes un konsultācijas.	6.LKI
		Pārrunāt ar sievieti pēcdzemdību perioda gaitu, iespējamus riskus, sarežģījumus (klātienē un attālināti).			
		Veikt mājvizītes pēcdzemdību periodā un nodrošināt aprūpi mājās mātei un bērnam.			
		Sniegt regulāras konsultācijas vecākiem par zīdaiņa un bērna, līdz viena gada vecumam, veselības aprūpi un profilaksi.			
4.5.3.	Konsultēt par pašaprūpi, zīdīšanas fizioloģiju un drošu vidi jaundzimušajam.	Konsultēt sievieti par fizioloģiskām pārmaiņām pēcdzemdību periodā, profilakses un veselības veicināšanas iespējām.	Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Pēcdzemdību perioda fizioloģija un riski, tai skaitā mentālie riski. Komplikāciju risināšanas algoritmi pēcdzemdību periodā. Droša vide jaundzimušajam. Zīdīšanas fizioloģija.	Spēja konsultēt par pašaprūpi, zīdīšanas fizioloģiju un drošu vidi jaundzimušajam.	6.LKI
		Veikt zīdīšanas konsultācijas un iedrošināšanu visā zīdīšanas periodā.			

		Sniegt psihoemocionālo atbalstu sievietei pēcdzemdību periodā. Sniegt praktisku palīdzību un psihoemocionālu atbalstu, uzsākot krūts zīdīšanu. Sniegt praktiskus padomus par mākslīgo maisījumu lietošanu, ja sievietei nav iespēju zīdīt bērnu. Konsultēt un sniegt praktiskus padomus par drošu vidi jaundzimušajam.	Veiksmīgas zīdīšanas priekšnosacījumi, iespējamās komplikācijas un to risināšanas iespējas, t.s. ārstniecības metodes. Mātes un bērna zīdīšanas pozicionēšanas iespējas, t.s. viena, dvīņu gadījumā. Iedrošināšanas iespējas laktācijas veicināšanai.		
4.5.4.	Piedalīties patoloģiski noritoša pēcdzemdību perioda aprūpē un ārstniecībā.	Veikt pēcdzemdību apskati, izvērtējot sievietes sūdzības, klīnisko ainu. Aizpildīt un analizēt Agrīnas trauksmes skalu dzemdniecībā (ATSD). Veikt šuvju apstrādi pēc dzemdībām vai ķeizargrieziena operācijas. Atpazīt septiskas saslimšanas pazīmes pēcdzemdību laikā. Atpazīt psihoemocionālos riska faktorus.	Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Pazīmes un simptomi un apstākļi pēcdzemdību periodā, kad nepieciešams reaģēt, agrīni iejaucoties (subvolūcija, anēmija, urīna aizture un lokāla infekcija). Komplikācijas pēc dzemdībām. Dzīvībai bīstamas komplikācijas. Pēcdzemdību depresijas, trauksmes un psihozes pazīmes un simptomi. Veselības problēmu un komplikāciju pazīmes un simptomi, kad nepieciešama tūlītēja ārstēšana.	Spēja piedalīties patoloģiski noritoša pēcdzemdību perioda aprūpē un ārstniecībā.	6.LKI

		Identificēt grūtības, kas ir atstājušas emocionālas sekas pēc dzemdībām. Novirzīt sievieti pie citiem speciālistiem pēcdzemdību riska gadījumā.			
4.5.5.	Veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos pēcdzemdību perioda aprūpes procesā.	Sniegt praktisku un psihoemocionālu atbalstu jaunajiem vecākiem par jaundzimušā un zīdaiņa drošu aprūpi. Veikt jauno vecāku izglītošanu par pēcdzemdību perioda psiholoģiskajām īpatnībām un savstarpējā un profesionālā atbalsta iespējām un nepieciešamības pazīmēm Konsultēt vecākus par piesaistes veidošanās mehānismiem.	Holistiskas aprūpes principi un aktuālās uz pierādījumiem balstītās vadlīnijas pēcdzemdību perioda vadīšanā. Pēcdzemdību perioda psiholoģiskās iezīmes. Ģimenes pedagogijas pamatprincipi. Piesaistes veidošanās mehānismi pēcdzemdību periodā. Jauno vecāku pašpalīdzības un savstarpējā atbalsta iespējas. Vecāko bērnu iespējamās reakcijas uz jaundzimušo ģimenē. Mentālie riski pēcdzemdību periodā.	Spēja veicināt sievietes līdzestību un ģimenes atbalstu un iesaistīšanos pēcdzemdību perioda aprūpes procesā.	6.LKI
4.6. Jaundzimušā un zīdaiņa aprūpe vecmātes praksē					

4.6.1.	Veikt vesela jaundzimušā un zīdaiņa aprūpi.	Novērtēt jaundzimušā veselības stāvokli uzreiz pēc dzimšanas.	Jaundzimušā un zīdaiņa fizioloģija.	Spēja izvērtēt jaundzimušā un zīdaiņa veselības stāvokli.	6.LKI
		Veikt jaundzimušā skrīningu.	Jaundzimušā fizioloģija (neonatoloģija).		
		Novērtēt jaundzimušā un zīdaiņa atbilstību vakcinācijas priekšnoteikumiem.	Jaundzimušā stāvokļa novērtēšana. Apgares skala.		
		Izvērtēt jaundzimušā un zīdaiņa svara dinamiku.	Vesela jaundzimuša bērna izskats un uzvedība.		
		Izvērtēt jaundzimušā un zīdaiņa vispārējo veselības stāvokli..	“Āda-āda” kontakta nozīme jaundzimušajam un ģimenei.		
		Izstrādāt jaundzimušā aprūpes plānu.	Izaugsme un attīstība pirmajā dzīves nedēļā un mēnesī.		
			Jaundzimušā vielmaiņa.		
			Jaundzimušā skrīnings.		
			Jaundzimušā vakcinācija.		
			Jaundzimušā pārejas jeb robežstāvokļi.		
			Jaundzimušā adaptācija dzīvei ārpus dzemdes.		
			Jaundzimušā sirds darbības un elpošanas izmaiņas adaptācijas periodā dzīvei ārpus dzemdes.		
			Izaugsme un attīstība pirmajā dzīves nedēļā un mēnešos.		
			Bērna attīstība pirmajā dzīves gadā.		
			<i>Hendlings.</i>		

		Veikt higiēnas procedūras jaundzimušajam.	Jaundzimušā aprūpes pamatprincipi atbilstoši fizioloģijai. Vesela jaundzimušā un zīdaiņa veselības profilakses pasākumi. Kritiskā domāšana un problēmu risināšana.		
		Sekmēt jaundzimušā adaptācijas procesu.			
		Veikt jaundzimušā vakcināciju.			
4.6.2.	Veikt jaundzimušā primāro reanimāciju un stabilizāciju.	Informēt māti un ģimeni par jaundzimušā reanimācijas nepieciešamību, pasākumiem un norisi.	Jaundzimušo reanimācijas algoritms. Jaundzimušā reanimācijas aprīkojums un medikamenti. Jaundzimušā stabilizācijas pasākumi. Komandas darba principi jaundzimušo aprūpē. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību.	Spēja veikt jaundzimušā primāro reanimāciju un stabilizāciju.	6.LKI
		Sagatavot aprīkojumu jaundzimušā primārajai reanimācijai.			
		Sagatavot aprīkojumu jaundzimušā stabilizācijai.			
		Veikt jaundzimušā reanimācijas pasākumus.			
		Veikt jaundzimušā stabilizācijas pasākumus.			
		Veikt jaundzimušā pēcreanimācijas aprūpi.			
4.6.3.	Aprūpēt priekšlaikus dzimušu un jaundzimušo ar	Atpazīt perinatālā riska faktorus jaundzimušajam.	Priekšlaikus dzimuša un slima jaundzimušā profilakses pasākumi. Jaundzimušā ar mazu gestācijas laiku vajadzības.	Spēja aprūpēt priekšlaikus dzimušu un / vai jaundzimušo ar	6.LKI

	medicīniskām komplikācijām.	Noteikt patoloģijas jaundzimušā izskatā un uzvedībā.	Jaundzimušā ar nepietiekamu svaru vajadzības. Intrauterīnās specifiskās un nespecifiskās infekcijas. Infekcijas slimību ietekme uz augļa attīstību un jaundzimušā adaptāciju. Lietošanas līmenī: Cietuša (hipoksija, dzemdību trauma) jaundzimuša pazīmes Tiešie un netiešie mātes un jaundzimušo saslimstības iemesli Latvijā un pasaulē. Grūtniecības riska faktoru ietekme uz jaundzimušo. Dzemdību traumu ietekme uz jaundzimušo. Ģenētiskās patoloģijas. Intrauterīnās specifiskās un nespecifiskās infekcijas. Infekcijas slimību ietekme uz augļa attīstību un jaundzimušā adaptāciju. Mātes kaitīgo ieradumu ietekme uz jaundzimušā veselību. Infekcijas slimību (Covid-19, HIV, B un hepatīts) pārnese no mātes uz bērnu. Komandas darbs jaundzimušo aprūpē.	medicīniskām komplikācijām.	
		Atpazīt jaundzimušā adaptācijas riskus.			
		Atpazīt jaundzimušā attīstības riskus.			
		Izstrādāt priekšlaikus dzimuša un slima jaundzimušā aprūpes plānu.			
		Aprūpēt jaundzimušo ar mazu gestācijas laiku.			
		Aprūpēt jaundzimušo ar nepietiekamu svaru.			
		Veikt profilakses pasākumus infekcijas slimību pārnesei ierobežošanai jaundzimušo aprūpē.			
		Veikt profilakses pasākumus mātes kaitīgo ieradumu ietekmes uz jaundzimušo mazināšanai.			
4.6.4.	Konsultēt un izglītēt jaundzimušā aprūpes	Konsultēt par drošu vidi jaundzimušajam un zīdainim.	Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību.	Spēja konsultēt un izglītēt jaundzimušā aprūpes un drošības jautājumos.	6.LKI

	un drošības jautājumos.	Sniegt praktiskus padomus par iespējām drošas mājas vides organizēšanā jaundzimušajam un zīdainim. Konsultēt par handlingu.	Bērnu tiesības. Lietošanas līmenī: Jaundzimušā pozicionēšana. Jaundzimušā un zīdaiņa attīstība. Jaundzimušā parafizioloģiskie stāvokļi. Jaundzimušā un zīdaiņa drošība. Jaundzimušā fizioloģiskie krīzes stāvokļi.		
4.6.5.	Veicināt zīdīšanas uzsākšanu un turpināšanu.	Veikt zīdīšanas konsultācijas un iedrošināšanu visā zīdīšanas periodā. Sniegt praktisku palīdzību un psihoemocionālu atbalstu, uzsākot krūts zīdīšanu. Sniegt praktiskus padomus par mākslīgo maisījumu lietošanu, ja sievietei nav iespēju zīdīt bērnu.	Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Zīdīšanas fizioloģija. Veiksmīgas zīdīšanas priekšnosacījumi, iespējamās komplikācijas un to risināšanas iespējas, t.s. ārstniecības metodes. Mātes un bērna zīdīšanas pozicionēšanas iespējas, t.s. viena, dvīņu gadījumā. Iedrošināšanas iespējas.	Spēja nodrošināt konsultācijas un sniegt praktisku atbalstu par zīdīšanu visā zīdīšanas periodā	6.LKI
4.7. Aprūpes nodrošināšana grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā vecmātes praksē					
4.7.1.	Veikt aprūpi grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā.	Veikt detalizētu reproduktīvās un ģimenes anamnēzes ievākšanu. Ievākt datus par pacientes un viņas partnera/vīra seksuālo veselību, iespējamām sasklimšanām; par iepriekšējām grūtniecībām, to	Farmakoloģijas un farmakoterapijas pamatprincipi Sistēmiskas sasklimšanas. Grūtniecību apdraudošie faktori. Grūtniecības saglabāšanas un pārtraukšanas metodes. Medikamentozā terapija medikamentozā aborta laikā.	Spēja nodrošināt aprūpi grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā.	6.LKI

		iznākumu, grūtniecības sarežģījumiem.			
		Ģimenes anamnēzes ievākšana, akcentējot hroniskas, ļaundabīgas un pārmantojamas saslimšanas.			
		Sniegt pacientei un viņas ģimenei izsmeļošas atbildes par grūtniecības saglabāšanas iespējām, grūtniecības pārtraukšanas taktiku, iespējām, izmaksām.			
		Sniegt pacientei un viņas ģimenei informāciju par nākamās grūtniecības iespējamiem riskiem, nodrošināt ārstu-speciālistu konsultāciju, ja tāda nepieciešama.			
		Sagatavot pacienti medikamentozajam abortam, sniegtot informāciju par pielietotā medikamenta lietošanas noteikumiem, izraisīto reakciju, efektivitāti, blaknēm, iespējamiem riskiem un sarežģījumiem.			
		Nodrošināt pareiza medikamenta pielietošanu- ievērot devu,			

		laika intervālus starp devām, medikamenta ievadi.			
4.7.2.	Konsultēt sievieti un viņas ģimenei par psihoemocionālā atbalsta iespējām grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas laikā.	Sniegt pacientei morālo un emocionālo atbalstu, pārrunājot ar grūtniecības pārtraukšanu/pārtraukšanos saistītās nianšes-ģenētiskas, fiziskas, emocionālas.	Psiholoģiska krīze, krīzes gaita, krīzes interence. Zaudējums, sēru fāzes. Efektīvas terapeitiskās stratēģijas. Rehabilitācijas pamatprincipi. Teratogēnie faktori grūtniecības laikā. Patoloģiskie faktori grūtniecības laikā. Veselīga dzīvesveida priekšnosacījumi perinatālajā periodā. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas gadījumā.	Spēja nodrošināt psihoemocionālo atbalstu grūtniecības pārtraukšanās vai pārtraukšanas laikā sievietei un viņas ģimenei.	6.LKI
		Nodrošināt pacientei un viņas partnerim iespēju atvadīties no bērna.			
		Ieteikt pacientei psihologa un/vai psihoterapeita konsultācijas traumatiskās pieredzes mazināšanai nepieciešamības gadījumā.			
		Veicināt pacientes veselības stāvokļa uzlabošanu, atjaunošanu, stabilizēšanu, vadoties no grūtniecības pārtraukšanās laika, iemesliem.			
		Ja noskaidrots konkrēts teratogēns vai patoloģisks grūtniecības pārtraukšanās iemesls, sniegt informāciju par nepieciešamību to novērst,			

		labot, pirms plānot nākamo grūtniecību. Sniegt informāciju par veselīgu dzīvesveidu, tajā skaitā- par veselīgu uzturu, atteikšanos no kaitīgiem paradumiem (alkohols, cigaretes, narkotikas), ārsta-speciālista konsultācijas nepieciešamību.			
4.8. Klīniskās prasmes vecmātes praksē					
4.8.1.	Sagatavot pacientu diagnostiskajām un ārstnieciskajām procedūrām.	Sagatavot pacientu dažādu veidu diagnostiskajām procedūrām un piedalīties tās veikšanā. Sagatavot pacientu dažādu veidu ārstnieciskajām procedūrām un piedalīties tās veikšanā.	Medicīniskās tehnoloģijas diagnostikā. Invazīvo manipulāciju un procedūru tehnika ārstniecībā un diagnostikā.	Spēja sagatavot pacientu diagnostiskajām un ārstnieciskajām procedūrām un līdzdarboties to veikšanā.	6.LKI

		Sagatavot pacientu dažādu veidu ķirurģiskām diagnostiskām un ārstnieciskām operācijām ginekoloģijā un dzemdniecībā.	Laboratoriskās izmeklēšanas metodes. Diagnostiskās radioloģijas metodes. Endoskopiskās izmeklēšanas metodes. Funkcionālās diagnostikas metodes. Elektrokardiogramma. Aseptikas un antiseptikas principi. Pacienta sagatavošana. Aprīkojums invazīvo manipulāciju un procedūru sagatavošanai. Vitālo funkciju rādītāji. Antropometriskie dati. Pacienta sagatavošana un paraugu savākšana laboratorisko testu veikšanai.		
4.8.2.	Laboratoriski izmeklējamā materiāla savākšana un rezultātu interpretēšana.	Informēt un sagatavot pacientu dažādu laboratorisko izmeklējumu materiāla savākšanai, veikt materiāla drošu savākšanu.	Laboratoriskās izmeklēšanas metodes un to pielietošanas algoritmi. Laboratorisko ekspresmetožu datu noteikšana un rezultātu izvērtēšana.	Spēja savākt un interpretēt laboratoriski izmeklējamu materiālu.	6.LKI

		Veikt laboratorisko ekspresmetožu datu noteikšanu un rezultātu izvērtēšanu..			
4.8.3.	Veikt drošu zāļu ievadi.	Veikt medikamentu nozīmēšanu un izrakstīšanu.	Medikamentu administrēšanas normatīvais regulējums. Asins komponentu veidi. Pirmstransfūzijas un transfūzijas testi. Terminoloģija. Drošas medikamentu administrēšanas principi. Zāļu aprīte. Zāļu uzskaitē. Zāļu ievades veidi. Medikamentu farmakoloģiskā iedarbība un lietošanas nosacījumi. Normatīvo aktu prasības attiecībā uz zāļu iegādi, uzglabāšanu, izlietošanu, uzskaiti un iznīcināšanu ārstniecības iestādēs un sociālās aprūpes institūcijās. Pēc transfūzijas novērošana. Enterālā un parenterālā ievade. Transfūzijas reakcijas un rīcība.	Spēja veikt drošu zāļu ievadi.	6.LKI
		Veikt medikamentu sagatavošanu ievadīšanai.			
		Veikt medikamentu ievadīšanu parenterāli.			
		Veikt medikamentu ievadīšanu caur ādu un gļotādu.			
		Veikt intravenozās injekcijas..			
		Veikt intravenozās infūzijas administrēšanu (uzturēšanu, pārtraukšanu).			
		Veikt medikamentu intravenozu ievadīšanu caurinfūzijas sūkņiem (infuzomats,			

		perfuzors),veikt dozētu i/v medikamentu ievadišanu.		Spēja sagatavot un veikt drošu asinskomponetu ievadi.	6.LKI
		Veikt medikamentu ievadišanu caur epidurālo katetru.			
		Veikt drošu asinskomponentu administrēšanu.			
		Veikt insulīna un antikoagulantu ievadišanu.			
		Nodrošināt inhalācijas, medikamentu ievadišanu elpceļos.			
4.8.4.	Veikt brūču aprūpi.	Veikt primāro un sekundāro brūču aprūpi.	Brūču aprūpe. Aprīkojums šuvju uzlikšanai un noņemšanai. Šuvju uzlikšanas un noņemšanas tehnikas. Dažādas tehnoloģijas brūču aprūpē. Desmurģijas principi.	Spēja veikt šuvju uzlikšanu un brūču aprūpi izvēloties atbilstošu šūšanas materiālu un pārsēju.	6.LKI
		Veikt starpenes I un II pakāpes plīsumu sašūšanu			
		Veikt primāro ādas šuvju uzlikšanu.			
		Izvēlēties un lietot atbilstošus šūšanas materiālus un pārsēju veidus.			

4.8.5.	Izvērtēt oksigenāciju pacientam.	Pārbaudīt elpošanas funkciju. Nodrošināt skābekļa terapiju.	Elpceļu caurejamības nodrošināšanas un saglabāšanas metodes. Oksigenācijas efektivitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodes. Dažādas tehnoloģijas okseginācijas nodrošināšanā.	Spēja izvērtēt un nodrošināt pacienta oksigenāciju.	6.LKI
4.8.6.	Izvērtēt šķidruma un uztura uzņemšanu pacientam.	Izvērtēt uzņemtā un izvadītā šķidruma balansu. Nodrošināt uztura uzņemšanu pacientam.	Faktori, kas ietekmē uztura un šķidruma līdzsvaru. Metodes uztura un šķidruma līdzsvara novērtēšanai. Uztura un šķidruma nepieciešamība visos vecumos. Funkcionāli gastrointestinālā trakta traucējumi. Uztura un šķidruma uzņemšanas metodes. Dažādas tehnoloģijas enterālās un parenterālās ēdināšanas nodrošināšanā. Malnutricijas riska novērtēšana. Ķermeņa masas indeksa noteikšana.	Spēja izvērtēt un nodrošināt šķidruma un uztura uzņemšanu pacientam.	6.LKI
4.8.7.	Veikt eliminācijas procesa nodrošinājumu klīniskās procedūrās.	Veikt klīniskās procedūras urogenitālās eliminācijas procedūru nodrošināšanai. Veikt klīniskās procedūras gastrointestinālās eliminācijas procesu nodrošināšanai.	Eliminācijas procesa fizioloģija un patoloģija. Eliminācijas nodrošināšanai nepieciešamais aprīkojums. Klizmu veidi. Faktori, kas ietekmē elimināciju. Dažādas tehnoloģijas urogenitālās un gastrointestinālās eliminācijas nodrošināšanā. Stomu veidi.	Spēja nodrošināt klīniskās procedūras eliminācijas procesus.	6.LKI

4.8.8.	Veikt pacientu ergonomisku imobilizāciju, mobilitāti un pārvietošanu.	Lietot drošas pacienta imobilizācijas un pārvietošanas metodes.	Ergonomija vecmātes praksē. Imobilizācijas principi. Palīgīdzekļu izmantošanas princip Aktīvās mobilizācijas veidi un tehnika. Iedrošināšanas iespējas.	Spēja nodrošināt pacientu ergonomisku imobilizāciju, mobilitāti un pārvietošanu.	6.LKI
		Izmantot ergonomiskas atbalsta palīgierīces.			
		Veicināt pacienta aktīvo mobilizēšanu un iedrošināšanu.			
		Veicināt agrīnu pacienta kustību aktivitāti, atbilstoši aprūpes epizodei.			
4.9. Izglītošana un mūžizglītība vecmātes praksē					
4.9.1.	Uzturēt profesionālo pilnveidi un mūžizglītību.	Izvērtēt savu darbību efektivitāti un atbilstību aktuālajiem reglamentējošiem dokumentiem, lai plānotu savu zināšanu pilnveides procesu.	Nozari un profesiju reglamentējošie dokumenti. Fiziskās, psiholoģiskās un emocionālās veselības uzturēšana. Zināšanu apguves resursu veidi nozarē. Profesionālās informācijas avotu atlase un apstrāde Pierādījumos balstītas aprūpes koncepcija, nozīme, iespējas, zinātnisko publikāciju veidi. Pašizglītošanās.	Spēja uzturēt profesionālo pilnveidi un mūžizglītību.	6.LKI
		Izvērtēt un izvēlēties atbilstošus zināšanu apguves resursus.			
		Pārzināt iespējas atrast aktuālās, uz pierādījumiem balstītās, publikācijas nozarē.			

		Pilnveidot zināšanas par savas fiziskās, psiholoģiskās un emocionālās veselības uzturēšanu un spēj tās pielietot.	Pētniecības principi, ētiskie aspekti. Interneta iespējas un potenciālie riski, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus(e-pastu, tīkla rīkus) darbam, atpūtai, informācijas pārraidei un sadarbībai tīklā, mācībām, pētījumiem un privātajām vajadzībām. Interneta izmantošanas juridiskie un ētiskie principi. Profesionālā distresa un izdegšanas jēdziens, profilakses un pārvarēšanas metodes, pašpalīdzības koncepts.		
		Nodrošināt atbilstību ārstniecības personu reģistra vai sertifikācijas prasības.			
4.9.2.	Izglītot vecmātes un citus veselības aprūpes nozares profesionāļus.	Veidot izglītības pilnveides programmas par reproduktīvas, perinatālās veselības aprūpes aktualitātēm, t.sk. par abortu profilaksi, par nepieciešamo prasmju pilnveidošanu un to uzturēšanu.	Tehnoloģijas un zinātniskie sasniegumi veselības aprūpē. Sabiedrības ilgtspējīgas attīstības veicināšanas principi. Pārmaiņu process. Aktuālie pedagoģiskās prakses pamatprincipi. Mācīšanās un pašvadītās mācīšanās teorijas un metodes. Personību tipoloģijas. Neverbālā komunikācija. Mācību metodes un stili.	Spēja radoši izglītot vecmātes un citus veselības aprūpes nozares profesionāļus.	6.LKI
		Balstīties uz jaunākajiem pierādījumiem vecmāšu aprūpes teorijās un citās saistošās zinātnes jomās, realizējot izglītošanas procesu.			

		Rosināt savstarpējo kolēģu pieredzes apmaiņu, gan valsts, gan starptautiskajā līmenī.			
		Noteikt prioritātes plānojot un realizējot mācību procesu.			
		Izvērtēt mācību rezultātus, izmantojot zinātniski pamatotus kritērijus.			
		Veidot profesionālu un pozitīvu mācīšanās vidi.			
		Atbalstīt profesionālo savstarpējo zināšanu apmaiņu.			

		Veicināt veselīga uzvedības modeli profesionālajā vidē.			
4.9.3.	Izglītēt vecmāšu un citās veselības aprūpes studiju programmās studējošos.	Piedalīties savstarpējā mācīšanās un zināšanu apmaiņā starp vecmāti un studējošo.	Tehnoloģijas un zinātniskie sasniegumi nozarē. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Personības psiholoģija dažādos vecumposmos. Aktuālo tehnoloģiju izmantošana mācību procesā darbā ar studējošiem.	Spēja izglītēt vecmāšu un citās veselības aprūpes studiju programmās studējošos.	6.LKI
		Izmantot rīkus, lai veidotu, saprastu un nodotu sarežģītu informāciju.			
		Integrēt un apmācīt studējošos inovāciju lietošanā vecmātes praksē.			
		Veicināt profesionālās pieredzes dalīšanos.			
4.9.4.	Izglītēt sabiedrību.	Izmantot rīkus, lai veidotu, saprastu un nodotu sarežģītu informāciju.	Tehnoloģijas un zinātniskie sasniegumi nozarē. Etnisko īpatnību un reliģisko tradīciju ietekme uz veselības uzvedību. Mācīšanās un mācīšanās teorijas un metodes. Mācīšanās stili. Personības psiholoģija. Dažādu tehnoloģiju izmantošana mācību procesā. Pašvadītā mācīšanās.	Spēja atbildīgi izglītēt sabiedrību perinatālās aprūpes un seksuālās, reproduktīvās veselības jautājumos.	6.LKI
		Pārzināt lēmumu pieņemšanas procesa posmus un spēt tos pielietot.			
		Sekot aktualitātēm nozarē, dalīties ar iegūto informāciju.			

			Pieaugušo mācīšanās teorijas. Neverbālā komunikācija. Mācību metodes.		
4.9.5.	Izglītēt pacientu un viņa ģimeni vecmātes praksē.	Izglītēt sievietes un viņas ģimenes locekļus par reprodūktīvās veselības profilaksi visos dzīves posmos. Motivācija, iniciatīva, atbildība.	Psihoemocionālās un fizioloģiskās vajadzības dažādos vecumposmos. Pedagoģijas principi ģimenes izglītošanā. Psihoemocionālo pamatvajadzību īpatnības dažādos vecumposmos un izmantot vecumposmam aktuālas un piemērotas izglītošanas metodes un tehnoloģijas. Aktuālās sabiedrības vajadzības perinatālā perioda un reprodūktīvās veselības informācijas laukā un sievietes un viņas ģimenes locekļu individuālās vajadzības izglītošanas procesā perinatālajā periodā. Jaundzimušā un bērna, vecumā līdz 1 gadam, augšana un attīstība. Sievietes uzturs un fiziskās aktivitātes dažādos dzīves posmos.	Spēja izglītēt pacientu un viņa ģimeni vecmātes praksē.	6.LKI
		Izglītēt bērnus, pusaudžus un jauniešus. Iniciatīva, radošums, atbildība.			
		Iniciatīva, atbildība, precizitāte.			
4.10. Aprūpes organizācijas un veselības vadības nodrošināšana vecmātes praksē					
4.10.1.	Sekot vecmātes prakses un dzemdību palīdzības organizēšanas un	Vadīt aprūpes komandas darbu.	Veselības aprūpes sistēma pasaulē un Latvijā. Veselības aprūpes organizācijas un vadības principi.	Spēja pārzināt vecmātes prakses un dzemdību palīdzības organizēšanas un nodrošināšanas kārtību.	6.LKI

	nodrošināšanas kārtībai.	Izprast veselības aprūpes organizācijas mērķus nozarē.	Vecmātes vadītājas darbs mātes un bērna veselības aprūpes procesa nodrošināšanā un veicināšanā, profesionālo darbību noteicošie likumdošanas akti Dzemdību palīdzības organizēšanas un nodrošināšanas kārtību. Arodveselība Risku vadība Kvalitātes vadība Mentorings Organizāciju kultūra un funkcionēšana. Komandas vadība. Līderība un vadība. Aprūpes teorijas vecmāšu zinībās. Projektu izstrāde un vadība. Personāla prognozēšana un plānošana. Personāla motivēšana, darba samaksas sistēmas noteikšana un darba rezultātu novērtēšana.		
		Izprast likumdošanas normas, tiesību aktu hierarhiju.			
		Plānot un organizēt vecmātes prakses nodrošināšanai nepieciešamos resursus.			
		Pārzināt vecmātes prakses normatīvo ietvaru.			
4.10.2.	Uzturēt kvalitātes vadību, risku vadību un gadījumu vadību vecmātes praksē.	Plānot un organizēt darbu veselības aprūpes iestādē un vecmātes praksē.	Kvalitātes vadības sistēmas ISO standarti Organizācijas filozofija. Organizācijas kultūra un funkcionēšana. Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība. Mātes un bērna veselības pamatnostādnes. Kvalitātes vadība. Personība darba vidē un psihosociālie faktori, to novērtēšanas metodes. Kļūdu un pieredzes monitorings. Iekšējā audita sistēmā.	Spēja uzturēt kvalitātes vadību, risku vadību un gadījumu vadību vecmātes praksē.	6.LKI
		Ar nozares speciālistiem, attīstīt un veidot efektīvu, uz pierādījumiem balstītu aprūpes nodrošināšanu.			
		Izmantot pārmaiņu realizēšanai zinātniski pamatotu informāciju un pielāgoties mainīgajiem ārējiem apstākļiem.			

			Kritiskā domāšana un problēmu risināšana.		
4.10.3.	Nodrošināt darba drošības un vides pārvaldību vecmātes praksē.	Ievērot ētikas un organizācijas iekšējos darba kārtības noteikumus.	Organizāciju kultūra un funkcionēšana. Komunikāciju veidi. Vadības stili. Darba produktivitāti un apmierinātības ar darbu ietekmējošie faktori. Vadības stili. Profesionālā deformācija darba vidē, izdegšana, monitoringa un profilakses iespējas.	Spēja nodrošināt darba drošības un vides pārvaldību vecmātes praksē.	6.LKI
		Veidot pozitīvu komunikāciju aprūpē iesaistītam personālam.			
		Pārzināt komunikāciju stilus profesionālajā vidē.			
		Psihoemocionālie aspekti vecmātes praksē.			
4.10.4.	Attīstīt komunikācijas un līderības prasmes, darbojoties multidisciplinārā komandā vecmātes praksē.	Motivēt un iesaistīt darbiniekus pārmaiņu procesā.	Līderība. Komunikāciju veidi. Vadības stili vecmātes praksē. Aktuālie pētījumi un pamatnostādnes nozarē. Komandas darbs multidisciplinārā profesionālajā vidē. Tīklošana profesionālajā vidē.	Spēja attīstīt komunikācijas un līderības prasmes, darbojoties multidisciplinārā komandā vecmātes praksē.	6.LKI
		Sadarboties un attīstīt profesionālā tīklojuma iespējas.			
4.10.5.	Veicināt mentoringu vecmātes praksē.	Nodrošināt pašrefleksiju un refleksiju vecmātes praksē.	Mentoringi Pašmotivācija Organizācijas filosofija, kultūra un resursi. Komandas darbs vecmātes praksē. Psihologiskā higiēna vecmātes praksē. Refleksija.	Spēja veicināt mentoringu vecmātes praksē.	6.LKI
		Veicināt prasmi definēt mērķus un analizēt realitāti vecmātes praksē.			
4.10.6.	Veicināt vecmātes profesijas identitāti un autonomiju.	Apzināties un prast prezentēt profesijas nozīmīgumu un unikalitāti	Patstāvīga sava darba plānošana, organizācija un vadīšana.	Spēja veicināt vecmātes profesijas identitāti un autonomiju.	6.LKI

			Publiskās uzstāšanās māksla. Prezentāciju un vizualizāciju veidošana. Izcelt profesionālās vērtības. Profesionālās pilnveides novērtēšana. Vecmātes profesijas vēsture un attīstība.		
4.10.7.	Uzturēt reprezentatīvu profesijas tēlu.	Izcelt profesionālās vērtības.	Komunikāciju veidi nozarē. Pašefektivitāte un pašorganizācija. Pašvadītā mācīšanās.	Spēja uzturēt reprezentatīvu profesijas tēlu.	6.LKI
		Apzināties un prast prezentēt profesijas nozīmīgumu un unikalitāti.	Publiskās uzstāšanās māksla. Prezentāciju un vizualizāciju veidošana. Tīklošana profesionālajā vidē.		
4.10.8.	Piedalīties profesionālo nevalstisko organizāciju darbā un aktivitātēs.	Iesaistīties vecmāšu reģionālās un starptautiskajās profesionālajās organizācijās.	Nevalstiskās organizācijas, to normatīvais regulējums. Projektu izstrāde un vadība. Darbs multidisciplinārā komandā. Lēmumu pieņemšanas process.	Spēja piedalīties profesionālo nevalstisko organizāciju darbā un aktivitātēs.	6.LKI
		Sadarboties starpnozaru komandā.	Sadarbība ar valstiskām un nevalstiskām institūcijām. Cilvēkfaktora ietekme.		

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu un pienākumu izpildei nepieciešamās prasmes un attieksmes,

VISPĀRĒJĀS zināšanas un kompetences

Nr. p.k.	Uzdevumi	Prasmes un attieksmes	Vispārējās zināšanas	Kompetences (kvalifikācijas līmenis)	
5.1.	Sazināties valsts valodā.	Sazināties mutvārdos un rakstveidā dažādās profesionālās situācijās un vidē.	Verbālā un neverbālā saziņa. Plašs vārdu krājums. Funkcionālā gramatika. Valodas stili.	Spēja brīvi sazināties valsts valodā mutvārdos un rakstveidā, ievērojot literārās valodas normas un lietojot profesionālo terminoloģiju darba pienākumu veikšanai vecmātes praksē.	6.LKI
		Komunicēt atbilstoši mērķa grupai un situācijas prasībām.	Literārās valodas normas. Lietišķie raksti.		6.LKI
		Ievērot latviešu literārās valodas normas lietišķajā saziņā.	Valodas kultūra.	Spēja konstruktīvi diskutēt un argumentēti izteikt savu viedokli, sniedzot informāciju korekti, saprotami un atbilstoši literārās valodas normām. Spēja uzstāties dažādās mērķauditorijās, publiskot prezentācijas materiālus	6.LKI
		Veidot labi strukturētus un detalizētus tekstus.	Veselības nozares leksika un profesionālā terminoloģija.		
		Lietot veselības nozares profesionālo terminoloģiju latviešu valodā.	Efektīvas prezentācijas vadīšanas māksla.		
		Publiskot prezentācijas materiālus un uzstāties dažādās mērķauditorijās.			

		Brīvi un konstruktīvi diskutēt profesionālajā vidē un ārpus tās.	Kritiskā domāšana un konstruktīva dialoga veidošana.		
		Skaidri un argumentēti sniegt profesionālās tēmas izklāstu valsts valodā.			
5.2.	Sazināties divās svešvalodās, lietojot profesionālo terminoloģiju	Lietot svešvalodu mutvārdu un rakstveida komunikācijā dažādās profesionālās situācijās un vidēs.	Kultūras daudzveidības koncepcija. Verbālās un neverbālās saziņas specifika daudz kultūru vidē. Plašs profesionālās leksikas krājums. Funkcionālā gramatika. Starpkultūru komunikācijas principi daudz kultūru vidē. Savas nacionālās kultūras un citu kultūru standarti, vērtības un uzvedības kodekss. Starpkultūru konfliktu identificēšanas un risināšanas stratēģijas.	Spēja lietot divas svešvalodas mutvārdu un rakstveida komunikācijā, lietojot profesionālo terminoloģiju vecmātes darba pienākumu veikšanai.	6.LKI
		Lietot profesionālo leksiku profesionālajā saziņā svešvalodā.			
		Ievērot starpkultūru komunikācijas principus daudz kultūru vidē.		Spēja efektīvi komunicēt daudz kultūru vidē, ievērojot starpkultūru komunikācijas principus.	6.LKI
		Pastāvīgi un patstāvīgi pilnveidot svešvalodu zināšanas un profesionālo leksiku.			
5.3.	Veikt datu un sava darba analīzi, pielietojot matemātisko	Izvērtēt statistikas datus veselības nozarē.		Spēja izmantot matemātisko domāšanu, lai veiktu prognozes (Veselības nozarē un vecmātes profesijā),	6.LKI

	kompetenci un pētniecības metodoloģiju.	Veidot matemātiskas diagrammas, grafikus un konstrukcijas ikdienas darbā vecmātes praksē.	Faktu, teoriju un profesionālās darbības likumsakarības.	nodrošinātu argumentu pamatojumus, pārbaudītu un salīdzinātu piedāvātos risinājumus.	
		Darboties ar skaitļiem, datiem un informāciju.	Statistikas pamatprincipi vecmātes praksē. Novitātes nozarē valstī un starptautiskajās organizācijās.	Spēja piemērot matemātiskās metodes un tehnoloģijas, modelējot vecmātes darba situācijas un plānojot darba uzdevuma izpildi.	6.LKI
		Spēt vadīt, iesaistīties un līdzdarboties pētījumos un projektos.	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana. Datu analīzes un apkopošanas metodes. Matemātikas instrumenti un metodes. Matemātiskā terminoloģija. Pētniecība, metodoloģija un terminoloģija. Situācijas izpēte, informācijas apkopošana, datu analīze un izvērtēšana.	Spēja izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes veikt inovatīvu pētniecisko darbību. Spēja pieņemt lēmumus un risināt veselības aprūpes un sociālās labklājības jomas uzdevumus un iesaistīties projektos.	6.LKI
5.4.	Lietot informācijas un	Izmantot digitālos pārlūkošanas, meklēšanas un atlasas rīkus datu, informācijas un satura ieguvei.	Normatīvie akti informācijas un	Spēja pārvaldīt digitālās vides datus, informāciju un saturu atbilstoši vecmātes	6.LKI

	komunikācijas tehnoloģijas.	Izmantot ikdienas lietošanas datorprogrammas.	komunikācijas tehnoloģiju jomā. Digitālā vide, riski un draudi digitālajā vidē. Digitālā identitāte.	profesionālās darbības specifikai, izmantojot dažādus digitālos rīkus un tehnoloģijas. Spēja dažādos formātos radīt digitālu saturu un to izplatīt, izmantojot digitālās komunikācijas līdzekļus un tehnoloģijas, ievērojot īpašuma tiesību un datu aizsardzības normas. Spēja veikt profesionālus uzdevumus digitālajā vidē, izmantojot digitālo ierīču, personas datu, privātuma un personas drošības aizsardzības paņēmienus. Spēja lietot aktuālās informācijas tehnoloģijas vecmātes praksē.	6.LKI
		Apstrādāt informāciju, datus un saturu digitālā vidē.	Datu aizsardzība. Īpašuma aizsardzība.		6.LKI
		Radīt digitālu saturu, veidojot jaunu saturu vai izmantojot dažādas teksta un informācijas daļas.	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana.		
		Izplatīt digitālu saturu, izmantojot piemērotus digitālās komunikācijas līdzekļus un mijiedarbības tehnoloģijas.	Lietojumprogrammas atbilstoši darba uzdevumam. Digitālie rīki un tehnoloģijas.		6.LKI
		Rīkoties saskaņā ar tiesību normām attiecībā uz digitālo tehnoloģiju, īpašuma tiesību un datu izmantošanu.	Digitālās komunikācijas līdzekļi. Datorsistēmu instrukcijas.		
		Izmantot dažādus digitālo ierīču un satura, personas datu un privātuma aizsardzības paņēmienus digitālajā vidē.	Informācijas un komunikācijas sistēmu drošība. Datu drošība. Datora programmas (teksta apstrāde, elektroniskās tabulas, datubāzes,		
		Integrēt inovācijas vecmātes praksē			

		Lietot aktuālās informācijas tehnoloģijas vecmātes praksē	informācijas uzglabāšana, vadība un e-veselība u.c.). Interneta izmantošanas juridiskie un ētiskie principi. Aktuālie likumdošanas akti nozarē.		
		Izmantot drošas jaunākās informācijas tehnoloģijas sadarbībai ar citu nozaru speciālistiem			
		Pārzināt informācijas tehnoloģiju drošas lietošanas nosacījumus.			
		Uzturēt profesionālās prasmes drošai darbībai E – vidē.			
5.5.	Pielietot uzņēmējdarbības un jaunrades principus vecmātes praksē.	Noteikt savu uzņēmējdarbības modeli jaunu vērtību radīšanai.	Uzņēmējdarbības organizācija. Stratēģiskā vadība. Uzņēmuma lietvedības un finanšu uzskaites sistēma. Finanšu plānošanas un prognozēšanas metodes. Finanšu riski. Projektu vadība.	Spēja noteikt savu uzņēmējdarbības modeli un pielāgot plānus izvirzīto mērķu sasniegšanai pārmaiņu apstākļos. Spēja veikt un pārraudzīt tādas darba aktivitātes, kurās iespējamas neprognozējamās izmaiņas.	6.LKI
		Veidot komandu kopīgai darbībai jaunu vērtību radīšanā.			6.LKI
		Izvirzīt savus un komandas darba mērķus sava biznesa plāna īstenošanai.			
		Lietot finanšu plānošanas un prognozēšanas metodes biznesa idejas īstenošanai.			

		Kritiski izvērtēt riskus plānoto biznesa ideju īstenošanai.	Lēmumu pieņemšanas metodes.	Spēja veikt savu profesionālo darbību atbilstoši izvēlētajam uzņēmējdarbības modelim, plānojot un izvērtējot savus un komandas darba mērķus jaunu vērtību radīšanā.	6.LKI
		Uzņemties savu individuālo un komandas atbildību jaunu vērtību radīšanā.	Plānošana metodes.		6.LKI
		Izvērtēt sasniegtos mērķus.	Pašnovērtējuma mehānismi.		
		Novērtēt savu un komandas darba ieguldījumu.	Dokumentu noformēšanas prasības un aprīte.		
		Izmantot atgriezenisko saiti sava un komandas darba jaunu mērķu noteikšanai.	Saskarsmes teorijas.		
			Sadarbības principi.		
5.6.	Pilnveidot savas profesionālās kompetences.	Novērtēt savu profesionālo pieredzi un profesionālās kompetences līmeni.	Faktu, teoriju un profesionālās darbības procesu likumsakarības.	Spēja novērtēt un mērķtiecīgi plānot savu profesionālo kompetenču pilnveidi.	6.LKI
		Novērtēt savas personīgās un sociālās attīstības pilnveides vajadzības un iespējas.	Pētniecības metodoloģija.		6.LKI
		Mērķtiecīgi plānot profesionālo kompetenču pilnveidi.	Pašnovērtējuma mehānismi.		
		Sistemātiski apgūt jaunas zināšanas un pieredzi.	Pašvadītā mācīšanās.		6.LKI
		Kritisku pieņemt lēmumus, izvērtējot situāciju, notikumus, darbības un iespējas.	Mācību, karjeras un darba gaitas plānošana.		
			Dažādās sabiedrībās un vidēs vispārpieņemtie uzvedības kodeksi.	Spēja efektīvi pārvaldīt savu mācīšanos un karjeru.	
			Efektīvas komunikācijas stratēģijas.	Spēja mācīties tālāk, pilnveidojot savas kompetences.	
				Spēja izmantot analītisku pieeju profesionālajā darbībā un profesionālās jomas attīstībā.	6.LKI

		Sekot līdzi profesionālās darbības un profesionālās jomas teorijas un prakses attīstībai. Organizēt savu mācīšanos. Sadarboties komandā, konstruktīvi komunicēt dažādās mācību vidēs. Piedalīties pētniecībā un veikt patstāvīgu pētniecisko darbu. Pilnveidot pētniecības prasmes.	Veselīga prāta, ķermeņa un dzīvesveida komponentes. Mācīšanās stratēģijas. Kompetenču attīstības vajadzību noteikšanas mehānismi. Karjeras attīstības novērtēšanas principi. Laika menedžmenta/ pārvaldības pamatprincipi. Pašefektivitāte.	Spēja sniegt ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā mērķtiecīgas pētnieciskās darbības rezultātā.	6.LKI
5.7.	Efektīvs darbs komandā, sadarbība ar citiem veselības nozares profesionāļiem.	Iesaistīties kopīgu darba un sabiedrības interešu jautājumu risināšanā. Ievērot uzņēmuma darba kārtības noteikumus un normatīvos aktus. Uzņemties atbildību par sava un komandas darba izpildes kvalitāti. Godprātīgi pildīt deleģētos uzdevumus. Korekti izturēties pret kolēģiem un pacientiem. Risināt konfliktus un nestandarta darba situācijas.	Darbs daudzkulturālā vidē. Darba tiesība sistēma un tās pamatprincipi. Sabiedrības un valstiskuma attīstības virzieni. Sociālo, politisko un ekonomisko problēmu pētījuma metodes un risināšanas mehānismi. Sociālā dialoga būtība un sadarbības mehānismi. Sociālā dialoga līmeņi un veidošanas pamatprincipi.	Spēja analizēt informāciju saistībā ar nestandarta darba situācijām, izvērtējot iesaistīto pušu atbildību, tiesības un pienākumus. Spēj pieņemt atbildīgus lēmumus un piemērot normas vecmātes profesionālajā darbībā saskaņā ar darba tiesību normatīvā regulējuma prasībām. Spēja argumentēt savu viedokli, pielietot pārliecināšanas prasmes, kā arī	6.LKI 6.LKI 6.LKI

		Būt lojālam pret darba devēju, kolēģiem un pacientiem.	Sabiedrības labklājības izpausmes/rādītāji/ kritēriji.	piedāvāt radošus problēmu risinājumus.	
		Pieņemt lēmumus problēmu risināšanā.	Darba tiesību normatīvie akti.		
		Ievērot profesionālās un vispārējās ētikas principus.	Komandas darba principi.		
		Respektēt kultūras un sociālās atšķirības veselības aprūpes darbā.			
		Rosināt savstarpējo kolēģu pieredzes apmaiņu, gan valsts, gan starptautiskajā līmenī.			
5.8.	Pārzināt darba tiesību, darba aizsardzības, vides aizsardzības, ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasības.	Organizēt darba vietu atbilstoši darba aizsardzības un vides aizsardzības prasībām.	Sabiedrības sociālā un politiskā struktūra. Darba aizsardzības sistēma. Civilās aizsardzības sistēma. Vides aizsardzības sistēma. ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi. Pilsoniskā līdzdalība.	Spēja ievērot un izpildīt nozares profesionālo darbību reglamentējošo normatīvo akti prasības. Spēja ievērot un izpildīt darba drošības, vides aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības, higiēnas un kvalitātes prasības.	6.LKI <

	Izmantot videi draudzīgas darba metodes, nodrošinot efektīvu atkritumu šķirošanu un utilizēšanu.	Darba aizsardzības noteikumi.	Spēja ievērot civilās aizsardzības prasības atbilstoši civilās aizsardzības normatīvajiem aktiem. Spēja atbildīgi rīkoties ārkārtas situācijā un izņēmuma stāvokļa laikā, ievērojot valsts noteikto regulējumu un apzinoties savu atbildību nacionālās drošības saglabāšanā. Spēja atbildīgi rīkoties ārkārtas situācijās.	6.LKI
	Rīkoties atbilstoši ugunsdrošības, elektrodrošības, darba aizsardzības un vides aizsardzības prasībām.	Vides aizsardzības noteikumi. Ugunsdrošības noteikumi. Elektrodrošības noteikumi. Civilās aizsardzības noteikumi.		6.LKI
	Rīkoties uzņēmuma un valsts mēroga ārkārtas situācijā atbilstoši noteiktajiem civilās aizsardzības plāniem (tajā skaitā militāru konfliktu un draudu gadījumā).	Pirmās palīdzības sniegšana. Rīcība ugunsgrēka gadījumā.		6.LKI
	Rīkoties atbilstoši Eiropas zaļā kursa un ilgtspējīgas attīstības principiem.	Rīcība darba vides risku iestāšanās gadījumā. Eiropas zaļā kursa principi. Ilgtspējīgas attīstības stratēģiskie principi.		6.LKI
	Apzināties savu atbildību ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.	Ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa normatīvais regulējums.		
	Analizēt dabas resursu racionālas izmantošanas ietekmi.	Latvijas ilgtspējības attīstības stratēģija.		
	Īstenot videi draudzīgas saimniekošanas pasākumus.	Dabas resursu racionālas un ilgtspējīgas izmantošanas principi.	Spēja rīkoties kā atbildīgiem pilsoņiem un pilnvērtīgi	6.LKI

			Atjaunojamo energoresursu izmantošanas un attīstības tendences.	piedalīties pilsoniskajā un sociālajā dzīvē.	
--	--	--	---	--	--

Vispārīga informācija	
Profesijas standarta iesniedzējs	Rīgas Stradiņa universitāte, - Laila Laganovska, vecmāte, SIA "Rīgas Dzemdību nams", Dzemdību centra vecākā vecmāte, LVA valdes locekle; - Astrīda Millere, vecmāte, "Astrīdas Milleres vecmātes prakse" vadītāja; - Edīte Domaševa, vecmāte, VCA "Aura", "Sievietes veselības centra Aura" vadītāja - Ilze Ansule, vecmāte, Rīgas Stradiņa universitātes profesionālā bakalaura studiju programmas "Vecmāte" vadītāja; - Anete Baškevica, vecmāte, Nacionālā veselības dienesta Pakalpojumu attīstības nodaļas vadītāja; - Dace Dimza Jones, vecmāte, Industry Facilitator at NIHR Clinical Research Network (Lielbritānija).
Profesijas standarta ekspertu darba grupa	- Kristīne Kļaviņa- Veselības ministrija Nozares cilvēkresursu attīstības nodaļa, nodaļas vadītāja; - Dace Roga - Veselības ministrija Nozares cilvēkresursu attīstības nodaļa, vecākā eksperte; - Inga Millere - Rektoru padome, eksperte, Rīgas Stradiņu universitāte Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultāte, dekāne. Psihosomātiskās medicīnas un psihoterapijas klīnika Valdes priekšsēdētāja; - Vija Bathena-Krastiņa- Latvijas Vecmāšu asociācijas valdes locekle, SIA "Rīgas dzemdību nams", galvenā vecmāte (galvenā māsa), eksperte; - Solvita Urbanoviča- Liepājas reģionālā slimnīca, galvenā medicīnas māsa, eksperte; - Sanita Oklu- Valsts izglītība satura centrs, Izglītības satura departaments Izglītības satura atbalsta nodaļa vecākā eksperte; - Inese Paudere - Valsts izglītība satura centrs, Izglītības satura departaments Izglītības satura atbalsta nodaļa vecākā eksperte.
Profesijas standarta NEP atzinums	Veselības Ministrija 23.02.2023
Profesijas standarta saskaņošana PINTSA	07.06.2023
Profesijas standarta iepriekš saskaņotās redakcijas	22.10.2008. "Galvenā vecmāte" (6.LKI) 17.09.2004. "Vecmāte" (5.LKI)